

אין מעמידין פרק שני עבודה זרה

לח.

עין משפט
גר מצוה

קנא א ב מיי פ"ו מה' מאלכות אסורות הלכה ד' טו סגנו לאתן קנא טושי"ע י"ד ס"י קיג טעם פ"א:
קנב ג מיי"ש הלכה טו טושי"ע טס טעם פ"ג:
קנב ד טושי"ע טס טעם פ"ג:
קנב ה ו מיי"ש הל' יט טושי"ע טס טעם פ"ה:
קנב ו מיי"ש הל' טו טושי"ע טס טעם פ"ו:
קנו ז טושי"ע טס טעם פ"ח:

רבינו חננאל (המשך) באגם אסור. ומעשה שהיה בעבור כוכבים אחר היה. אבל משום בשולי עובדי כוכבים בהאי גוונא לא אסורי דהא א"ר יוחנן עובד כוכבים (שהרד"ק) הבא נמי לגלויי אגם קא (הרד"ק) וישא שרי למיכל ישראל מינה אפילו מריש אניה. אלא לעבורי שער קא מיכין ולא לבשולי. הבא נמי לגלויי אגם קא מיכין. דייק רבינו מהא דא"ר יוחנן עובד כוכבים (שהרד"ק) וישא רישא פ"י שהבבא ראש כבש להעביר שעה שרי למיכל מריש אניה שבתבשל שנתן יתדות של צ"ץ לייבשם לנענץ בספיות כמו מסמרים. ואמרינן פשיטא מהו דתימא כבשולי אנתו היתדות לכשולי אנתו היתדות קא מיכין. ויכן שכונתו לישום בישראל בעלמא האי קרא שנתבשלה בכבשן אסורה. קמ"ל לשרורי. פ"י לחזקם קא מיכין ולא דשרא סיכתא לאתנא עובד כוכבים שילקח בשר מישראל ונתנו ע"ג האור אם נתבשל כמאכל בן דרוסאי אסור אע"פ שגמרו בירי ישראל אבל אם לא נתבשל כמאכל בן דרוסאי מותר. ונתני מוח ישראל בשר ע"ג גחלים ובה עובד כוכבים ומחפץ בו עד שיבוא מביה"ב או מביה"מ דא"ר יוחנן חושש ותי מילי דליכא חשש דלמא חליף ליה:

אלא מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא. פרש"י דרזנן גזור משום דמיש שמה יאכילנו דכריס טמאים ויומר היה נראה לפרש הטעם משום חתנות וכן פ"ה בנתיבי אומר הר"ר אברהם ב"ר דוד דודאי שלקות אסרו חכמים כשהעובד כוכבים מנשגל צנימו אצל כשהוא מנשגל צנימו של ישראל אין לחוש לא לחתנות ולא לשמה יאכילנו דכריס טמאים ולא הודה לו ר"ת דודאי כיון שהעובד כוכבים מנשגל לא חלקו כלל חכמים ז"ל רשות הישראל לרשות העובד כוכבים כי לעולם יש לחוש שמה לא יזהר גם צנימו של ישראל כמו צנימו של עובד כוכבים:

איכא בינייהו דנים קמנים וארדי ודייסא. פ"י שאינם נאכלים חיים ואין עולין על שולחן מלכים ואור"ת דמדנקט הני ולא נקט דבש וגבינה שעולין על שולחן מלכים ונאכלים חיים ש"מ דבעי למנקט דכריס שנגעשה בהם לשון אחרון מוסף על הרשעון ולהקל עליו ולפילו אינו נאכל חי כיון שאינו עולה לית ציה משום בישולי עובדי כוכבים ולכן פסק ר"ת דהלכתא כהני מרי לישני ואי איכא חד מנייהו או נאכל חי או אינו עולה אין צו משום בישולי עובדי כוכבים דבשל סופרים הלך אחר המינקל ורואה מדלמרינן לקמן בשמעתין (ע"ג) גבי משחא שילקא וכן גבי דבש צתתס התלמוד (לקמן טו:) אי משום בישולי עובדי כוכבים נאכל כמות שהוא חי הוא פירוש ולא שייך ציה בישולי עובדי כוכבים אע"ג דעולה על שולחן מלכים הוה גס ר' יוחנן עבד לקמן (דף נט. ע"ג) עובדא להיתר גבי תורמוסא דשלקי עובדי כוכבים ואלו ישראל דלסק רש"ב"ל הדר דכל שאינו עולה על שולחן מלכים אין צו משום בישולי עובדי כוכבים ואע"ג דתורמוסא אינו נאכל כמו שהוא ח"ו: **דגים** קמנים מלוחים אין בהם משום בישולי עובדי כוכבים. פ"י אס דנישגן עובד כוכבים אחי שמלחן ישראל שרו כיון שקודם בישולם היו נאכלים מחמת מלחם אמר ר' יוסף ואס דללן סומן עליהם משום יכריבו מצטילין ולא גרס עובד כוכבים עד ואי עזדיהו עובד כוכבים כסא דהרסנא כפר"ח והשתא ניחא דלא תקשי לקמן דר' יוחנן דלסק דג מליח וצ"נה לזיה דהתם מייירי במלחו עובד כוכבים והכא מלוחים נאכלין כמו שהם

מדרבנן. שלא יהא ישראל רגיל אללו במאכל ובמשתה ויאכילנו דנר טמא: **דגים קטנים וארדי ודייסא**. אין נאכלין חיין ואין עולין על שולחן מלכים ללישגא קמחי יש בהן ללישגא צתתא שרו: **ארדי**. זול"ל: ממדת מלחן: **כסא דהרסנא**. טיגן צמוריים שומן דגים עם קמח: **הרסנא עיקר**. ואותו מוריים נאכל כמות שהוא חי ושרי: **קמ"ל קימחא עיקר**. ויש צו משום בישולי עובדי כוכבים שהקמה אינו נאכל חי: **כל ההגבים שבלגס**. שנתרכו ונתבשלנו מחמת האור. מגב אינו טעון שחיטה: **אפי מריש אוניה**. שהאחז רכה ונללית צתריכה אפי' הכי שרי הואיל ועובד כוכבים לא לנשגל נתכוין: **דשא סוכפא**. קבלי"א צלע"ו ליצבה צתנור: **וקבר כס ישראל קרא מעיקרא**. והטמין ישראל צתנור דלעת היה קודם שהוסק הצנור והעובד כוכבים הסיקו ונתבשלה הדלעת: **שפיר דמי**. הואיל והעובד כוכבים לא לנשגל נתכוין: **פשיטא**. היינו דר' יוחנן: **מחו דתימא**. האל עובד כוכבים לנשגל להאי סיכתא איכיון והא לשם בישול הסיקו: **קמ"ל**. לאין בישול ככלים: **אלא לשרורי מאניה איכיון**. לנשגל את היתד ואין דעתו לבישול: **לשרורי**. לשון שריר וקיס חוק: **כן דרוסאי**. לטעם היה אוכל כל דבר המצטל קמח: **כסילתא**. כסל אצל הכא דמתנחא אגומרי צללו הסיק דעובד כוכבים היה מנשגל לה לזמן מרובה: שפיתא קדירה קרי כשנתמין אותה על האור: מגיסה

לעו רש"י
 בול"ל"ן. פטרויה.
 קבלי"א. קביל"א.
 יתד, וו, וי.
 מוסף רש"י
 אין בהן משום בישולי עבדים. שמוי חממים כבשולי ככרם משום חתנות ועל עמאל כמו שפיר דמי לא גזרו על בשולי ריפון שאלל כמו שהוא חי אינו שגול. ללא אפי מריש, ואלו נאכלין על ידי מלחן חיים (כ"ג: טו.) אפילו מריש אוניה. ואפי' שמתהר לישגל (בתבונת ה'). כמאכל בן דרוסאי. לטעם היה ומכיל בישולי שלש (ש"ב כ"ג) כל שהוא מבושל שרי ישראל כמאכל בן דרוסאי שרי אפי' במי משום בישולי נכרים (ש"ס).

רבינו חננאל
 כ"ר שמואל בר יצחק דאמר משום רב כל הנאכל כמות שהוא בחי אין בו משום בישולי עובדי כוכבים. פשוטא מתנו הכי. בפומבדיתא מתנו לה דא רב כל שאינו עולה על שולחן מלכים נאכל בו את הפת אין בו משום בישולי עובדי כוכבים. איכא בינייהו דגים קטנים וארדי ודייסא והני כגון דגים קטנים. וארדי (א) אינו נאכלין בחי ובנאכלין בפת. ורייסא נאכלת בחי ואניה נאכלת בפת כ"ר. כותח של עובדי כוכבים מותר ולא חיישין לפת שיש בו שאין פת עובדי כוכבים אסורה באכילה א' לא משום חתנות. אבל לכותח שרי רתני ו' חייא לחם האפור לכותח העשירה כלמוריס פטורה מן החלה. אמר רב אסי אמר רב דגים קטנים מלוחים אין בהם משום בישולי עובדי כוכבים. אמר רב יוסף אם צלאן עובד כוכבים סומן עליהן משום ערובי בשולין. ואי עבדינור עובד כוכבים כסא דהרסנא קמחא עיקר ולא הרסנא ולפיכך אסורי. אמר רב ברוגא אמר רב עובד כוכבים שהצית אור באגם כל הנבים שצלו מחמת האור ולא ידעו אי טמא ואי טהור כולן אסורין ולא מביעא עובד כוכבים אלא אפילו ישראל שהצית האור

חיים אומר רבי יהודה דמדקאמר מלוחים דמשמע שאין מלוחים אסירי א"כ ז"ל דמיירי בגדולים קמח שעולים לפעמים על שולחן מלכים דאי לא תימא הכי תקשי לן להא דלמא איכא בינייהו דגים קטנים פ"י דלמ"ד נאכל כמו שהוא חי יש צו משום בישולי עובדי כוכבים ולמ"ד אינו עולה דגים קטנים אין צו משום בישולי עובדי כוכבים והלכתא כתרתייהו לקולא וא"כ אמאי נקט מלוחים אפילו אין מלוחים נמי: **קא משמע** אן קימחא עיקר. מבאן היה (ר"ת מתיב קנו"ש ואזילא"ש על עובדי כוכבים לאותם שאין מזהים מפת של עובדי כוכבים דלמאי ניוסו אי משום דס ביצים רוב ביצים שלנו אין בהם דס ואי משום ביצי עוף טמא הכי אינם מנזיזים בינינו ואי משום בישולי עובדי כוכבים קימחא עיקר והוי כמו פת ויע"ע חוס' חולין סד. ד"ה סימנין ומוס' ביצה עו: ד"ה קמ"ל: **לעולם** ד"א ידעו הי טמא והי טהור. משמע הא אי הוה ידעו הי טהור הוה שרי ומכאן ראייה להמיר חגיגים צלל שחיטה ועוד ראייה דעופות לא הולכין שחיטה) אלא מפני שהטלו זין בהמה לדגים והלכך לפטרו צולל כלום א"כ שכבר הוקשו לבהמה משמע הא לאו הכי פטירי משום דהוקשו לדגים וכל שכן חגיגים שהוכרו אחר דגים דמתנח צתוספתא וכל נפש חיה הרומשת צנימ אליו דגים ולכל הנפש השוררת על הארץ אלו חגיגים ועוד תינח צתוספתא) אוכל אדם חגיגים זין חיינ זין מתין ואינו חושש וא"ת ומיין הכי שרו הא איכא צלל תשקלו דלמרינן ק"פ (ש"ג דף ט:): רב חזייה לרב כהנא דקא מעבר שזיבא אפומיה א"ל שקליה דלא לימרו קא אכל ליה וקא עבר משום צלל דשרי צתוספתא חיינ היינו היכא שחתך ממנו אבר אחד ורחצו היטב דליכא צלל תשקלו צתומו אבר (ע"י חולין סו. ד"ה צמאי ומוס' שנת ט: ד"ה דלא): **קא משמע** אן לשרורי מנא קא מיכין. ואע"ג דלמרינן צ"ל כלל גדול (שנת דף עד: וס"ג ע"ג) האל מלחן דשרי סיכתא לחמונא חייב משום מנשגל היינו לענין שנת דלע"ג דלשרורי מנא קא מיכין מ"מ הוא מנשגל קמח וגם לאותו בישול גרוע הוא מתכוין וגבי שנת החמירו להחשיבו אצל לענין בישולי עובדי כוכבים לא חשיבו ואינו (ס' חייב) עד שיתכוין לבישול גמור:

ואתא

(א) חולי דל"ל נאכלין כמו
 ונתמסך דמיירי כמלוחים
 ונאכלין כפת ודייסא אינה
 נאכלת כמו מיי"ש י"ד ע"ג.

אין מעמידין פרק שני עבודה זרה

מסורת הש"ס

ואתא ישראל וחתיו בנחלים. מכולה שמעתין משמע דציעין סהא ישראל מקרב הישול קת ומה שנהגו להשלך קיסם לתגור סומכין על מה ישיש בדברים שצין צני צני לצני ארץ ישראל דקראת צני צני משליכין קיסם לתגור וצני מערב אומרים קיסם זה מה מעלה ומה מוריד ולאו נמשחין אחר צני צני ותלמודם:

תנו רבנן הקפריסין וביצה צלייה. אין להקשות מהך צרימתא לתזיקה וצב קפרה דשרי דמנאי וינהו וקשיטו מרי יהודה הנשיא הנזכר בזה הזמיר: **א"ר** משום גיעול עובדי כוכבים גמ"ש מותר. משמע דהכי הלכתא וגם רבי יהודה הנשיא המיר השמן ואפילו צ"ש וצ"ה שגורו עליו הכי סבירי לכו כדפירשתי לעיל מיהו מנדט דלמרינן לקמן (דף ע"ג) נתן טעם לפגם מותר אין לריה דשגור התם דפוגם צנינן צנינן אצל שמן כשהוא צנינן ה"ל לשזמ וצ"ה לפגם מותר וגם מנדט דלמרינן צנינן צנינן (לקמן ס"ח) הלכתא נתן טעם לפגם מותר אין לריה דהתם פוגם מעיקרו אפילו צנינן דומיא דעבד צנינן צנינן דלאירי התם וק"ל נמי דתם כלי עובדי כוכבים אינן צנינן מנדסין מישחא שליקא ושמן ומילתיה נמי שרי אי לאו דרופיה ממלא ליה וכן פסקים רשי"ר ור"ת והרי"ט דתם כליהם אינן צנינן והיינו טעמא לפי שהוא ספק ספקא ספק נשתמשו צו היום או אמתול ואפי' נשתמשו צו היום שמה נשתמשו צו דבר שהוא פוגם צנינן או דבר שאין נתן טעם וצ"ע תוס' חולין פ' ד"ה השומעין:

קנו א מיי פייזי מכל' תלמודא מפוריזי תל' טו סגם לאותן קתמו טוש' י"ד מ' ק"ג ספקי' ו: קב"ב מ' מיי ס' הלכה י: סגם שס טוש' י"ד מ' ק"ג ספקי' ע: קב"ב מ' מיי ס' הלכה ז: סגם שס טוש' י"ד מ' ק"ג ספקי' י: קב"ב מ' מיי ס' הלכה ז: סגם שס טוש' י"ד מ' ק"ג ספקי' י: קב"ב מ' מיי ס' הלכה ז: סגם שס טוש' י"ד מ' ק"ג ספקי' י: קב"ב מ' מיי ס' הלכה ז: סגם שס טוש' י"ד מ' ק"ג ספקי' י:

מגיסה מהפכת צפק: דשגר גחלת ממממת ומוילתה חוס כוכבים ונמלחתו הוא נאכל כוכבים ויחנן אסר. זהו ובעל חוב דלידה ולא נגע עובד כוכבים זאבלה: אשקיהו לרז זביד: גנוטא דחלל. הן דבי ריש גלותא דלא הוו מעלו משום דלחמיר עלייהו: הקפריסין. שומר לפרי הן (א) ממין זבן ודך לאלכלן חיינן ויש ששולקין זבנן ואס דבשלתן עובד כוכבים מותרין: והקפלוטו. כתיב נאלכלן כמות שהן חיינן והמעיילא. לקמן מפרש: והחמין. מים חמין דהא אין משמין מצרימס ע"י האור: וקלוטו. נמי לא נשמנו: **שיטתא** בירא דכרפסא. זרע של כרפס: שזליתא. פנגרימ"א והוא תלתן: ופרו לוה. שורין זבנן כתיב: דמקבל. שזוממין: **גריגיסא** ארזיל"א: ומדבקות. הן כזרע: **מצנינא דרשימהו**. שיער ראשן: וקמ"ל צרימתא דלי נמי מרו לכו צממי שרי: מילין. דבדי כוז הן דלא מלגלגי דחלל שעתא: צמילין. על ידי דבדי למש של כפסיס הן עושין: **הכוספן**. ספולת של תמרים שעשו מהן שכר וחולקין אותן: כל שאין לפור דדורו כו'. שפיה קצר דצהא ודאי לא איצטיל דבר טמא דניחוש לגיעולי עובדי כוכבים: ודלמא ארמוני אדמוס. תחמוס לאלכריס והכניסוהו ונתבטלו צו עכשוי פלט טעמס צמין הללו: **אלל כל שאין ראש לפור דדורו כו'.** ואין לך חמימא איסור קטנה מזו: **נותן טעם לפגם.** פלוגמא היא צ"ב נמלא (לקמן פ' ט) וכל גיעולי עובדי כוכבים נתן טעם לפגם שהרי נתבטלו האיסור אמתול וכבר הופג טעמו ונפסל צלניה חמון קצירה בת יומא דנותן טעם לשזמ הוא ואסור: **אישיכורי.** שמה נמערב צו יין: סרי. מסקית: אהיני. תמרים: **חולין לא סיבעי לך.** מתוקים ודאי שרו דלי משום צנינן עובדי כוכבים הרי נאלכלין חיינן: **מיריין.** אינן נאלכלין וצנינן ממקתן: **מזיעאי.** נאלכלין חיינן ע"י הספק: **שפיטאס.** תבשיל העשוי מקמח של קליות שייבצן בתגור ויש שעושין אותו ומקמח עדיש ופטי שכן ממתיקן ויתר מאלו נתון שן חומץ: **כמיני או סערי.** אין דרך לתת שס חומץ: **טלוספי.** עדישים: **ואיש דאמרי בטלוספי (א) ומיש כ"ט לא פליגי דאסור.** דמיתלק בטלוספי ומלא: **וספוס.** כליס להשתמש כמו שומרי הסף (אפקט פ'): תרי זימני כמיני קלי צקלר והיינו מרי מיני שמתא: **ומאי שנה ממורי.** דרונא דעלמא שרו ציה תמרה והוי צידוע: **הסס חמרא לעבורי וזהמא.** דרגיס והוי כמאן לחזיל לצניד: **הסס**

תורה אור השלם

- 1. משכב וספות וכלי יוצר וחרטום וישיבים וקמח וקלי ופול ועדשים וקלי: שמזאל ב"ו כח

הנהרות הב"ח

- (6) נמי ומי כשעה היבין עבדו מיימו צמי:
- (3) ד"ה ד"ה הקפריסין שומר לפרי הן מילין לף פ"ל: ד"ה ד"ה ד"ה ומי דמיא כ"ע לא ומי דחלא:

לעני דרשי

פנגרימ"א (פנגרימ"א) היכל (נגרית ויזניה) צמח המפוש לחבילין. ארזיל"א. תומר. טין.

מוסף רש"י

תרי מיני שתיחאה. שני מיני שמימא הקריז צרייל לרד, אחד של חטים ואחד של עדישים, ענין האומר פלגן, קמת וקלי הוא של גרן ופול ועדישם של קלי מתייש של קטניות שמיכין אותן בתגור כשמן לתן וכן מתוקין לעולם ושומקין אותן ועושין מהן מאלל שקורין שמימא (שמואל ב' ו' כח). ממורי. שומן של דגים (על"ר כ"ג).

רבינו חננאל (המשך)

אחי שליחן פי' בוסר והן פני תמרים שולקין של עובדי כוכבים. הפני המתקורן דאי שרו. מיררי ודאי אסורי ובישול הוא. תולס וטוחקין אותן ועושין מהן מאלל שקורין שמימא (שמואל ב' ו' כח). ממורי. שומן של דגים (על"ר כ"ג).

רבינו חננאל (המשך)

קמת וקלי ופול ועדישים וקלי. שדרכן לתת בהן יין וחומץ. אוקמה חזקיה בשורבין לתת ואינו ידוע ברזאי שנתן בהן. אבל כידוע שנתן בהן יין או חומץ אסורין אפי' בהנאה. ורי' יוחנן אמר אפי' יורה גדולה ואחת יורה קטנה. כמאן דאמר נתן טעם לפגם מותר: משחא שליחא שמן מכושל: פי' מיסרו סרו מבייש. ואסיקנא שמן מכושל למאי ניחוש ליה אי משום בשולי עובדי כוכבים נאכל כמות שהוא חי. אי משום געולי עובדי כוכבים דבשלי' בכלי העובר כוכבים נתן טעם לפגם הוא ומותר. הני

ויתר דחייש להא דאבוה דשמואל ולוי: וכבשין שדרכן לתת בתוכן יין: אמר חזקיה לא שנו אלא שדרכן האבל בידוע אסור אפילו בהנאה ומ"ש ממוריים דשרו רבנן בהנאה התם לעבורי וזהמא הכא למתוקי טעמא ורבי יוחנן אמר אפילו בידוע נמי מותר ומאי שנא ממוריים לר"מ דאסיר בהנאה התם

קמת וקלי ופול ועדישים וקלי. שדרכן לתת בהן יין וחומץ. אוקמה חזקיה בשורבין לתת ואינו ידוע ברזאי שנתן בהן. אבל כידוע שנתן בהן יין או חומץ אסורין אפי' בהנאה. ורי' יוחנן אמר אפי' יורה גדולה ואחת יורה קטנה. כמאן דאמר נתן טעם לפגם מותר: משחא שליחא שמן מכושל: פי' מיסרו סרו מבייש. ואסיקנא שמן מכושל למאי ניחוש ליה אי משום בשולי עובדי כוכבים נאכל כמות שהוא חי. אי משום געולי עובדי כוכבים דבשלי' בכלי העובר כוכבים נתן טעם לפגם הוא ומותר. הני

(6) חולין ז' כ"ג שפמלן חמון אלא מילין חמון לעזין ויעשוין אתה בתגור ועשין חמיל מן הקמח עביל וילי דבן צ"ל גן פלן צבדי דבני.

